

СЕКЦІЯ 5
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО
РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ В
ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ
ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ ЯК ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Степанюк А.В., Міщук Н.Й., Дробик Н.М.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: alstep@tnpu.edu.ua; mishchuk@chem-bio.com.ua

Ключовою умовою впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. є випереджаюча модернізація педагогічної освіти для створення бази підготовки педагогічних працівників нової генерації та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей професійного та особистісного розвитку педагогів. У проєкті концепції педагогічної освіти підкреслено, що все відчутнішою стає необхідність подолання таких негативних наслідків вузькоспеціалізованої освіти, як фрагментованість світосприйняття, ускладнення міжпрофесійних комунікацій, стримування розвитку науки через брак притоку нових знань та ідей із суміжних галузей. Це призводить до необхідності переосмислення змісту освіти на користь зростання частки міжпредметної і міжгалузевої інтеграції знань. Саме тому, у цьому році МОН передбачено здійснити набір майбутніх учителів на спеціальність 014.15 Середня освіта (Природничі науки) з присвоєнням кваліфікації: вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології. Звичайно, така багатопрофільність вимагає нового підходу до тлумачення сутності професійної підготовки вчителя з урахованням усієї реалії сьогодення.

Досвід багаторічної наукової та практичної діяльності

Підготовка майбутніх учителів до реалізації інтегрованого підходу в освітній галузі

дозволяє стверджувати, що реалізація інтегрованого підходу з підготовки таких фахівців на усіх рівнях конструювання його змісту (загальнотеоретичного уявлення про зміст освіти, навчальних дисциплін, навчального матеріалу, педагогічної діяльності, особистісного надбання), дозволить частково усунути найбільшу методологічну суперечність між цілісністю природи та фрагментарним характером її пізнання.

У Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка на базі хіміко-біологічного факультету уже розпочата робота із проектування змісту освіти на *рівні навчальних дисциплін* (розроблено навчальний план підготовки зазначених фахівців, освітньо-професійну програму, яка передбачає підготовку до виконання функціональних обов'язків учителів-предметників: біології, хімії, фізики та учителя інтегрованого навчального предмету «Природничі науки», класних керівників у середніх загальноосвітніх навчальних закладах, організаторів гуртків природничого спрямування в закладах додаткової освіти; формування готовності до самоосвіти та професійного самовдосконалення впродовж життя. Її особливістю є введення термінологічної іноземної лексики за професійним спрямуванням, проведення окремих навчальних занять англійською мовою, міжнародна мобільність, навчання в активному освітньому середовищі. На *рівні навчального матеріалу* викладачі працюють над розробкою навчально-методичних комплектів інтегрованих дисциплін, приміром, блок методик навчання фахових предметів розподілено таким чином: загальна методика навчання природничих дисциплін (дидактика) — 4 кредити, спеціальні методики навчання (фізики, хімії, біології, природничі науки) — по 2 кредити на кожну дисципліну. На *рівні педагогічної діяльності* реалізуються: *основні підходи* — студентоцентрований, діяльнісний, ціннісний; *форми навчання* — електронне, дистанційне та самонавчання; *освітні технології*: проблемно-розвивальні, інтерактивні, інформаційно-комунікативні, проектні, контекстного навчання). На *рівні особистісного надбання* студентів визначається діагностичний інструментарій виявлення: *інтегральної компетентності* — здатність розв'язувати складні специфічні проблеми та практичні

Підготовка майбутніх учителів до реалізації інтегрованого підходу в освітній галузі

завдання в галузі середньої освіти, що передбачають застосування теорій та методів педагогічних та природничих наук і характеризується комплексністю та мінливістю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній (базовій) загальноосвітній школі; *загальних компетентностей* — приміром, знання та розуміння предметної галузі (природничі науки, фізика, хімія, біологія) та специфіки професійної діяльності для формування наукової картини світу, визнання та дотримання морально-етичних аспектів професійної діяльності і необхідності інтелектуальної чесності; *фахових компетентностей* — приміром, здатність оперувати сучасною термінологією, науковими поняттями, законами, концепціями, вченнями і теоріями природничих наук, фізики, хімії, біології; здатність розкривати загальну структуру природничих наук для формування наукової картини світу; уміння характеризувати природні системи різного рівня організації на основі взаємозв'язку фундаментальних закономірностей природи та суспільства. Крім того, завдяки швидкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, зростання об'єму корисних знань супроводжується дедалі більшою їх відкритістю для всіх людей, незалежно від їх місця проживання, віку чи соціально-економічного статусу. Це породжує різноманітність у способах здобуття знань, зростання ролі неформальної освіти на противагу традиційній. І тому, звичайно, змінюється роль учителя в освітньому процесі. Він втрачає домінуючу до недавнього часу функцію транслятора знань, а перетворюється на наставника, організатора процесу здобуття життєво значимої інформації. Тому, на нашу думку, на перший план його професійної компетентності виходять на фахові компетентності, а загальні та інтегральна компетентності.

Врахування зазначених підходів при підготовці багатопрофільного вчителя за спеціальністю 014.15 Середня освіта (Природничі науки) дозволить сформувати педагогічних працівників нової генерації з системним, дивергентним мисленням, цілісним світосприйняттям, які будуть володіти не лише вмінням трансляції з ментального простору певної інформації, але й збагачуватимуть це середовище новими морально виваженими знаннями.